SONO
STEUNPUNT
ONDERWIJS ONDERZOEK

LiSO
Loopbanen in het Secundair Onderwijs

WELBEVINDEN, ACADEMISCH ZELFCONCEPT EN MOTIVATIE IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Het effect van een jaar naar school gaan op niet-cognitieve uitkomsten van leerlingen

Naomi Van den Branden
naomi.vandenbranden@kuleuven.be

ACHTERGROND

- Niet-cognitieve uitkomsten van leerlingen
  Welbevinden, motivatie, zelfconcept, interesse,….
- Internationaal onderzoek: niet-cognitieve uitkomsten dalen doorheen secundaire schoolloopbaan
- Grootste daling na overgang van basis naar secundair onderwijs

VLAANDEREN ?

1. Hoe evolueren de niet-cognitieve uitkomsten van leerlingen doorheen de eerste graad?

   Motivatie, zelfconcept en welbevinden

2. Zijn er verschillen tussen leerlingen?

   Geslacht, thuistaal, sociaaleconomische status, aanvangsprestaties en onderwijsvorm (stroom)

3. Zijn er verschillen tussen scholen?

4. Wat is de invloed van ‘naar school gaan’?

LISO-PROJECT

- Grootschalig longitudinaal onderzoek in Vlaanderen
- Cohorte van meer dan 6500 leerlingen in 59 scholen
  - Start secundair onderwijs in 2012-2013
  - 2019: leerlingen in het zesde jaar
- Jaarlijkse afname van toetsen, vragenlijsten bij leerlingen, leerkrachten, ouders,…

LEERLINGVRAGENLIJST LISO-PROJECT

- 12 thema's
  - Toekomstverwachtingen**, motivatie, zelfconcept,** betrokkenheid, **schoolwelbevinden,** interesse, mindset, klaskenmerken, kwaliteit van lesgeven, leraar-leerlingrelatie, beoordeling van vakken, studiekeuze, (zittenblijven)

- Drie afnames in de eerste graad
  - September 2013 (begin 1ste leerjaar)
  - Mei 2014 (einde 1ste leerjaar)
  - Mei 2015 (einde 2de leerjaar)

- Analyses o.b.v. gegevens van **5614 normaalvorderende leerlingen** in **47 scholen**

1 EVOLUTIE VAN NIET-COGNITIEVE UITKOMSTEN?

MOTIVATIE

"Een innerlijk proces dat een persoon aanzet tot bepaald gedrag, richting geeft aan dat gedrag en ervoor zorgt dat dit gedrag in stand gehouden wordt"

- Autonome motivatie > gecontroleerde motivatie
  (intrinsiek) (extrinsiek)

- Daalt doorheen de eerste graad SO

- Daling in autonome motivatie sterker

ACADEMISCH ZELFCONCEPT

"Het beeld dat de leerling heeft van de eigen schoolse capaciteiten en prestaties"

- Algemeen academisch zelfconcept +/- stabiel
- Academisch zelfconcept wiskunde < algemeen academisch zelfconcept
- Academisch zelfconcept wiskunde daalt tijdens het tweede jaar

SCHOOLWELBEVINDEN

"De waardering voor en tevredenheid over het dagelijks leven op school"

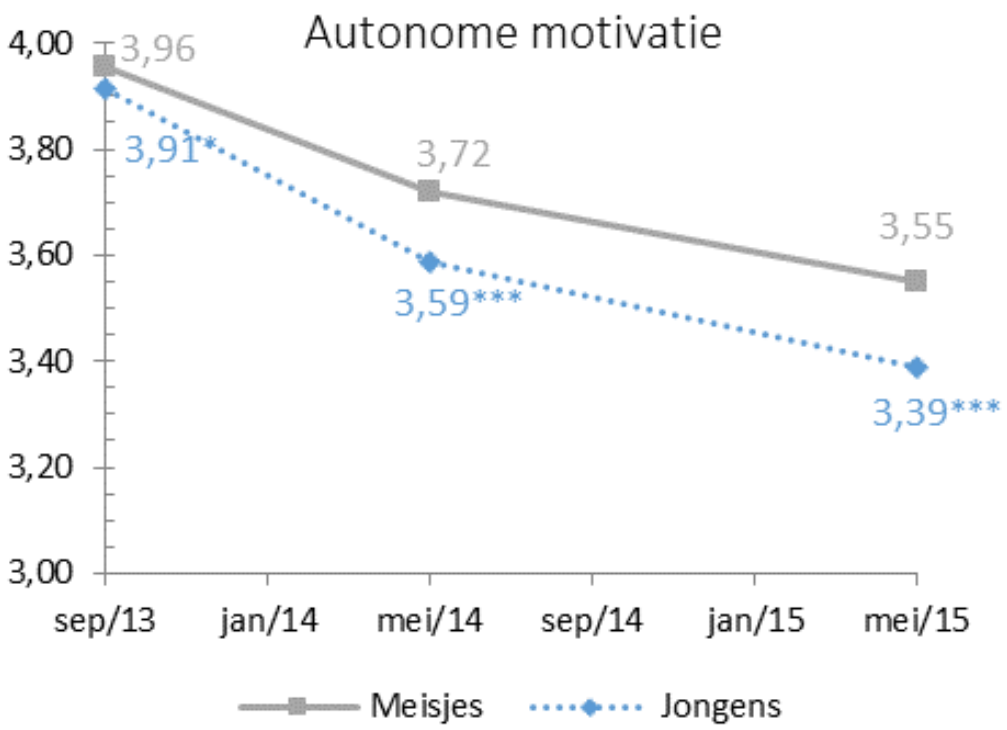
- Opvallend: vrij hoog aan de start van het secundair onderwijs (gemiddelde start SO1 = 4,1/5)

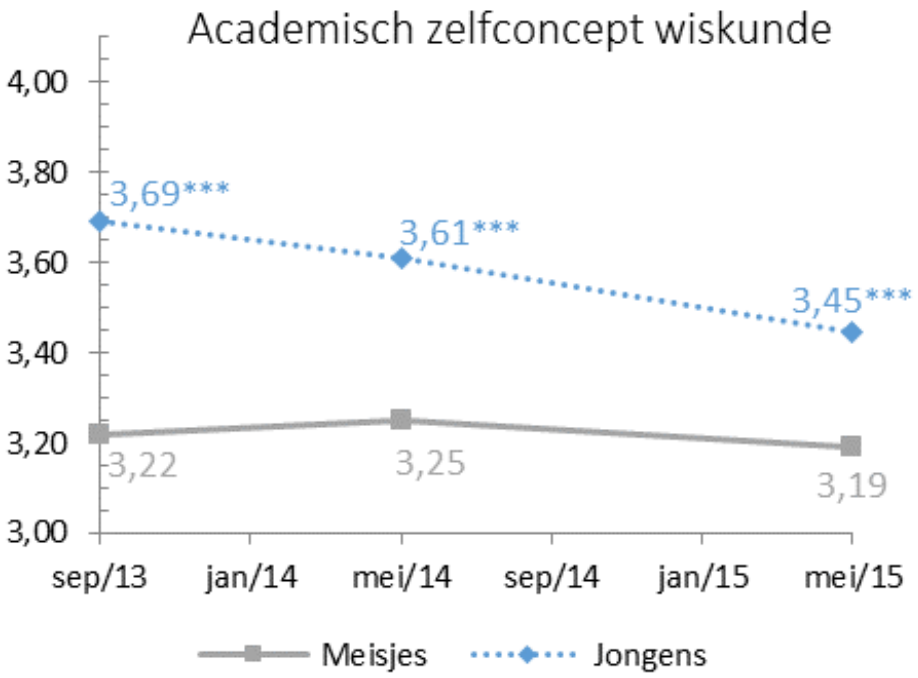
- Daalt sterk doorheen de eerste graad (gemiddelde einde SO2 = 3,6/5)

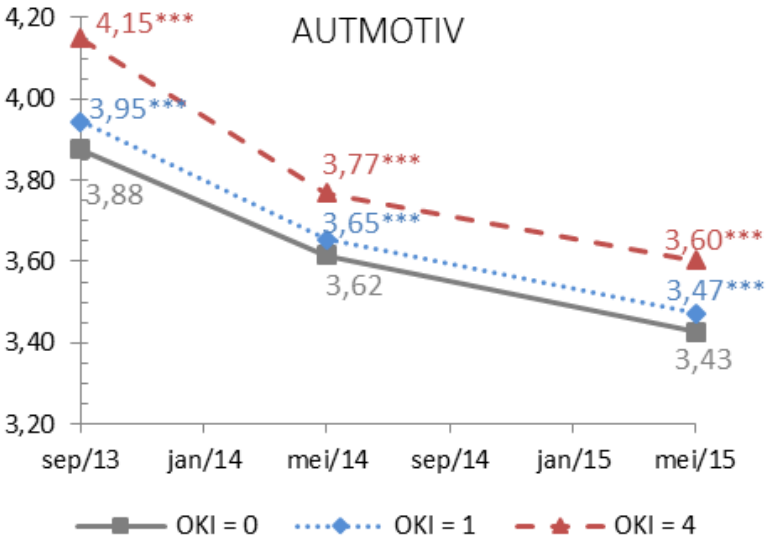
2 VERSCHILLEN TUSSEN LEERLINGEN?

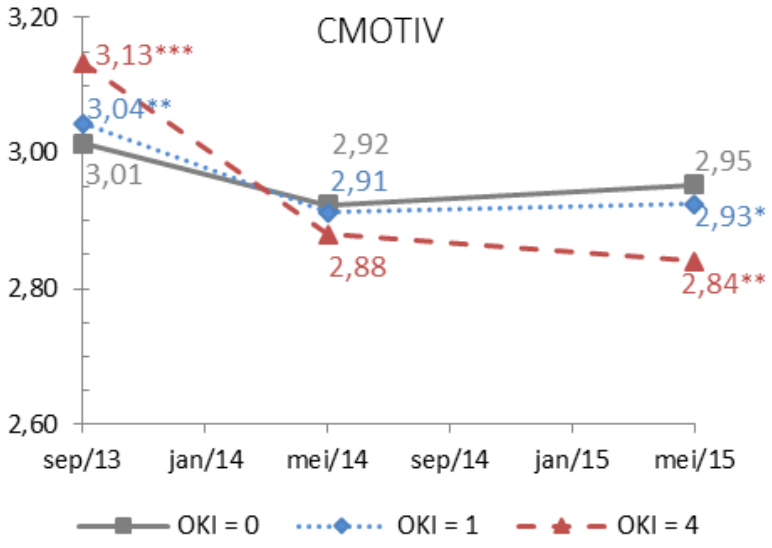
GESLACHT

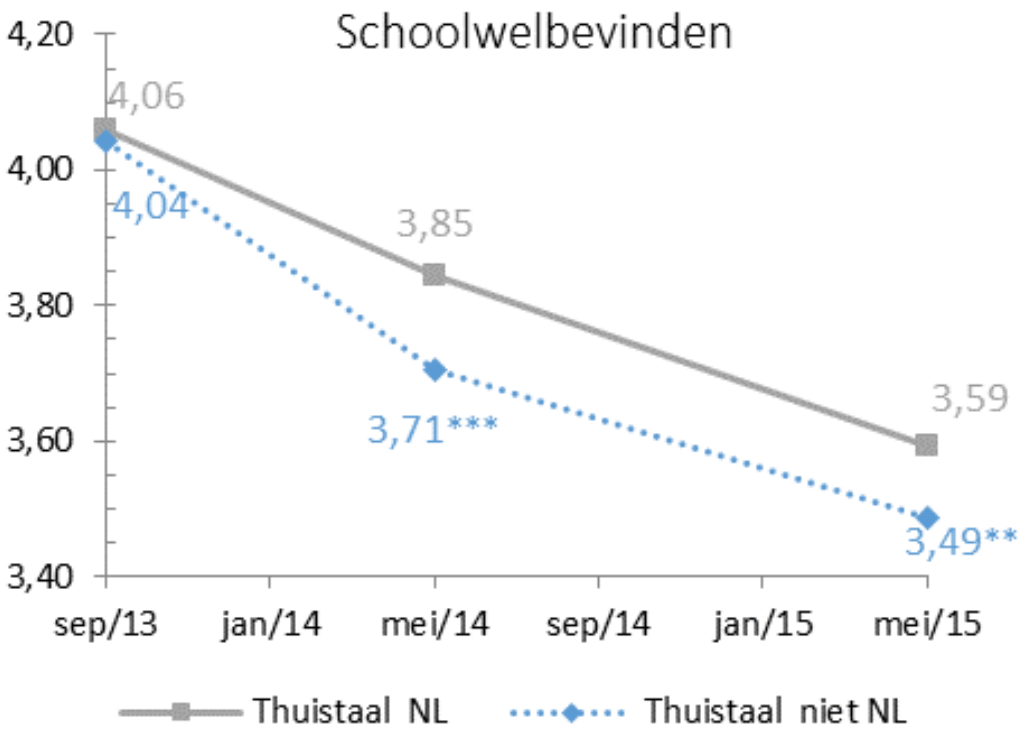

Academisch zelfconcept wiskunde
4,00
3,80
3,60
3,40
3,20
3,00
3,69***
3,61***
3,45***
3,22
3,25
3,19
sep/13
jan/14
mei/14
sep/14
jan/15
mei/15
Meisjes
Jongens

SOCIAAL-ECONOMISCHE STATUS

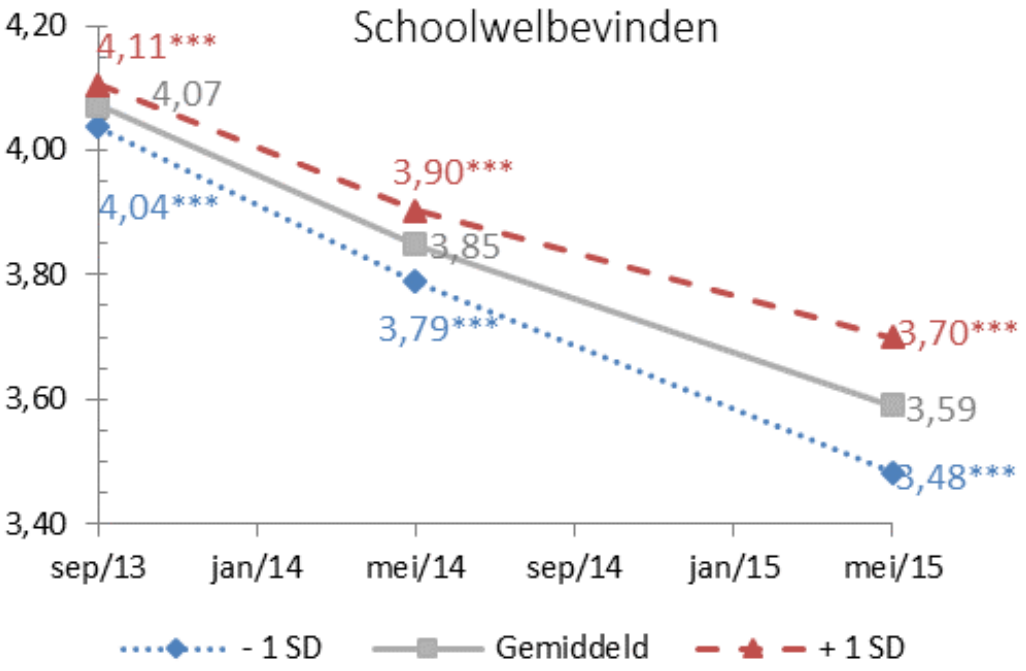

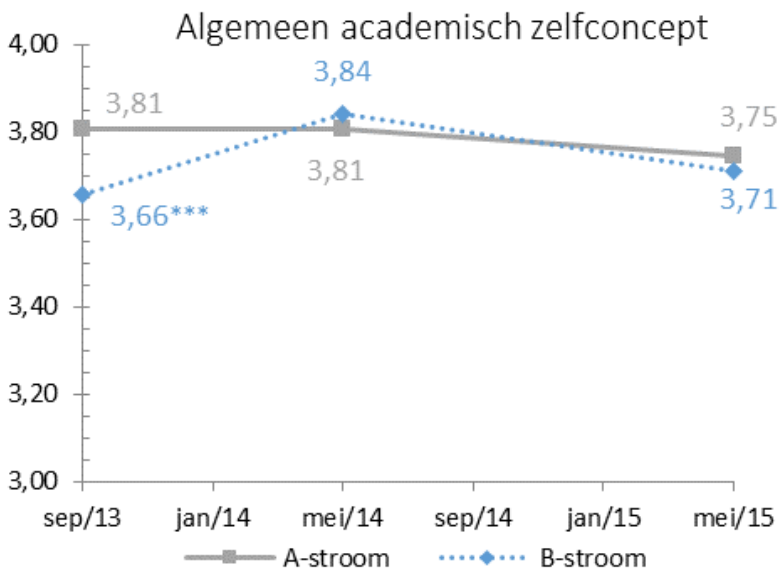
THUISTAAL

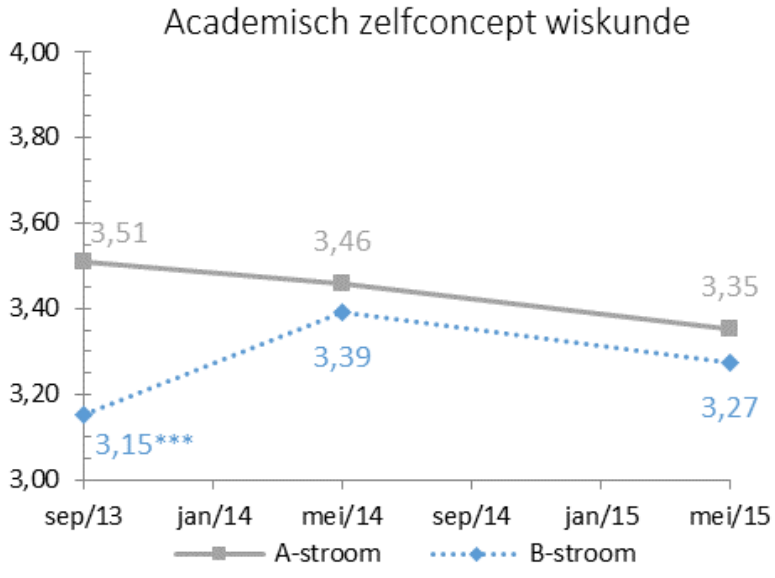

Schoolwelbevinden
4,20
4,00
3,80
3,60
3,40
4,06
4,04
3,85
3,71***
3,59
3,49**
sep/13
jan/14
mei/14
sep/14
jan/15
mei/15
Thuistaal NL
Thuistaal niet NL

AANVANGSPRESTATIES WISKUNDE

STROOM/ONDERWIJSVORM

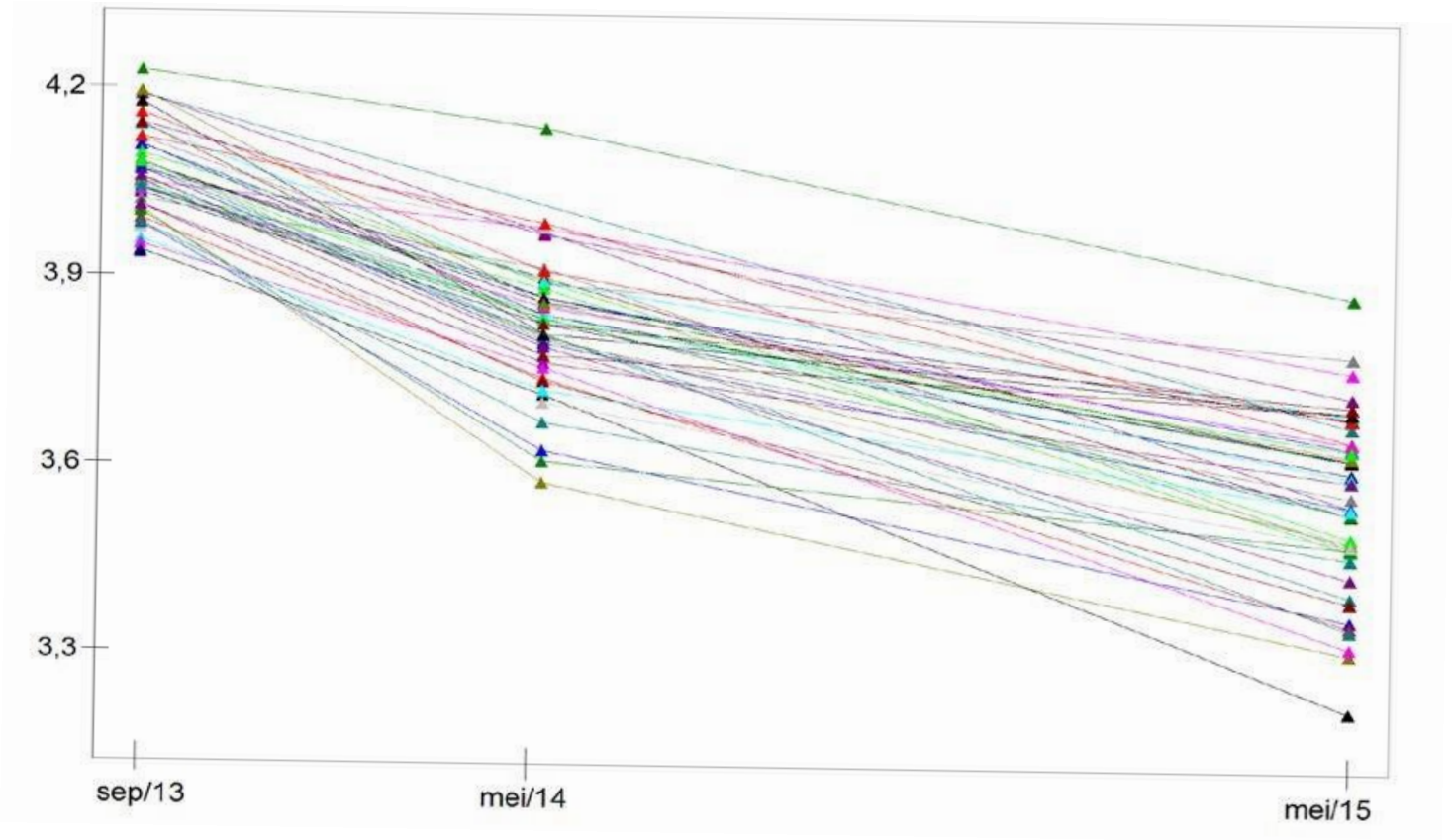

3 VERSCHILLEN TUSSEN SCHOLEN?

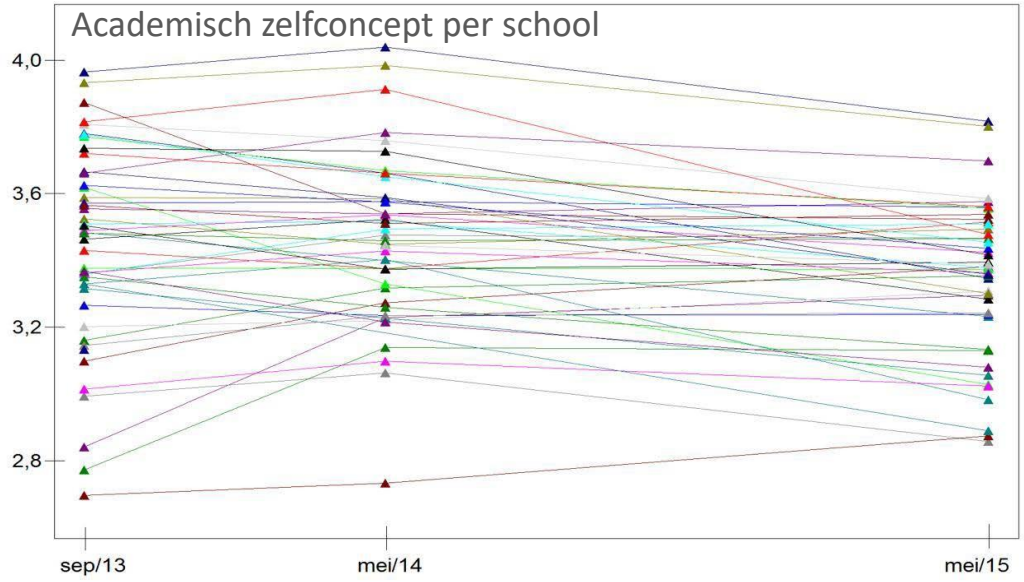
- Kleine maar significante verschillen tussen scholen wat betreft de (evolutie van) niet-cognitieve uitkomsten van leerlingen
- Verschillen tussen scholen nemen af naarmate leerlingen ouder worden
- Uitzondering: schoolwelbevinden

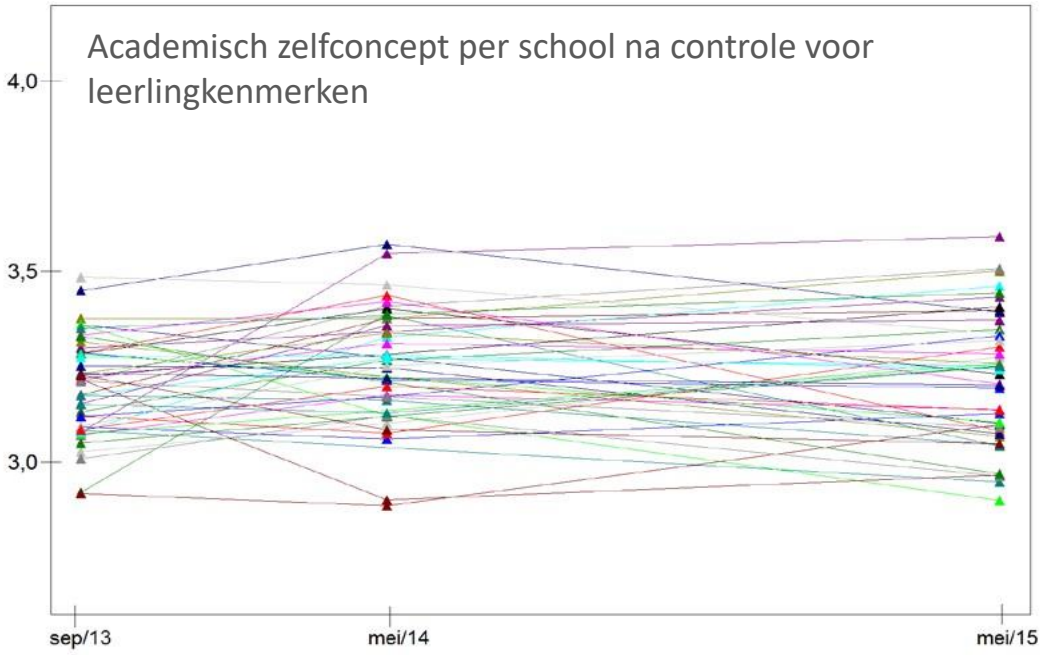
Schoolwelbevinden

- Er zijn verschillen tussen scholen, maar wanneer rekening gehouden wordt met achtergrondkenmerken van leerlingen (geslacht, thuistaal, SES, stroom, aanvangsprestaties), worden deze verschillen voor een groot deel verklaard

- Uitzondering: schoolwelbevinden

Academisch zelfconcept per school
4,0
3,6
3,2
2,8
sep/13
mei/14
mei/15

Academisch zelfconcept per school na controle voor leerlingkenmerken
4,0
3,5
3,0
sep/13
mei/14
mei/15

4 INVLOED VAN ‘NAAR SCHOOL GAAN’

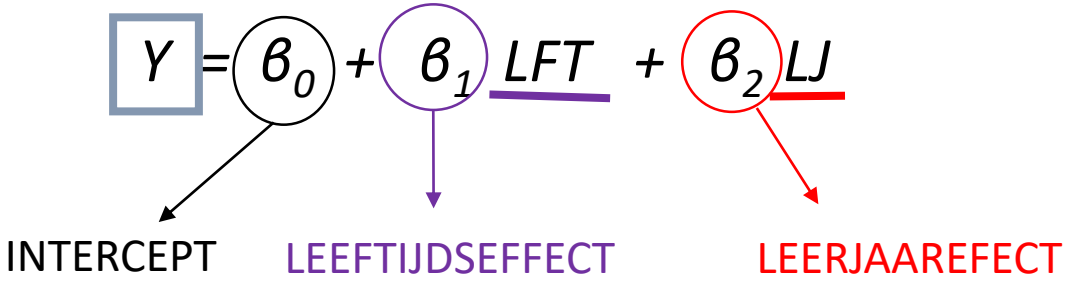
Daling in niet-cognitieve uitkomsten:

- Eigen aan de leeftijd / ontwikkeling (adolescentie)?
- Gevolg van naar school gaan / mismatch schoolomgeving?
- Combinatie van beide factoren?

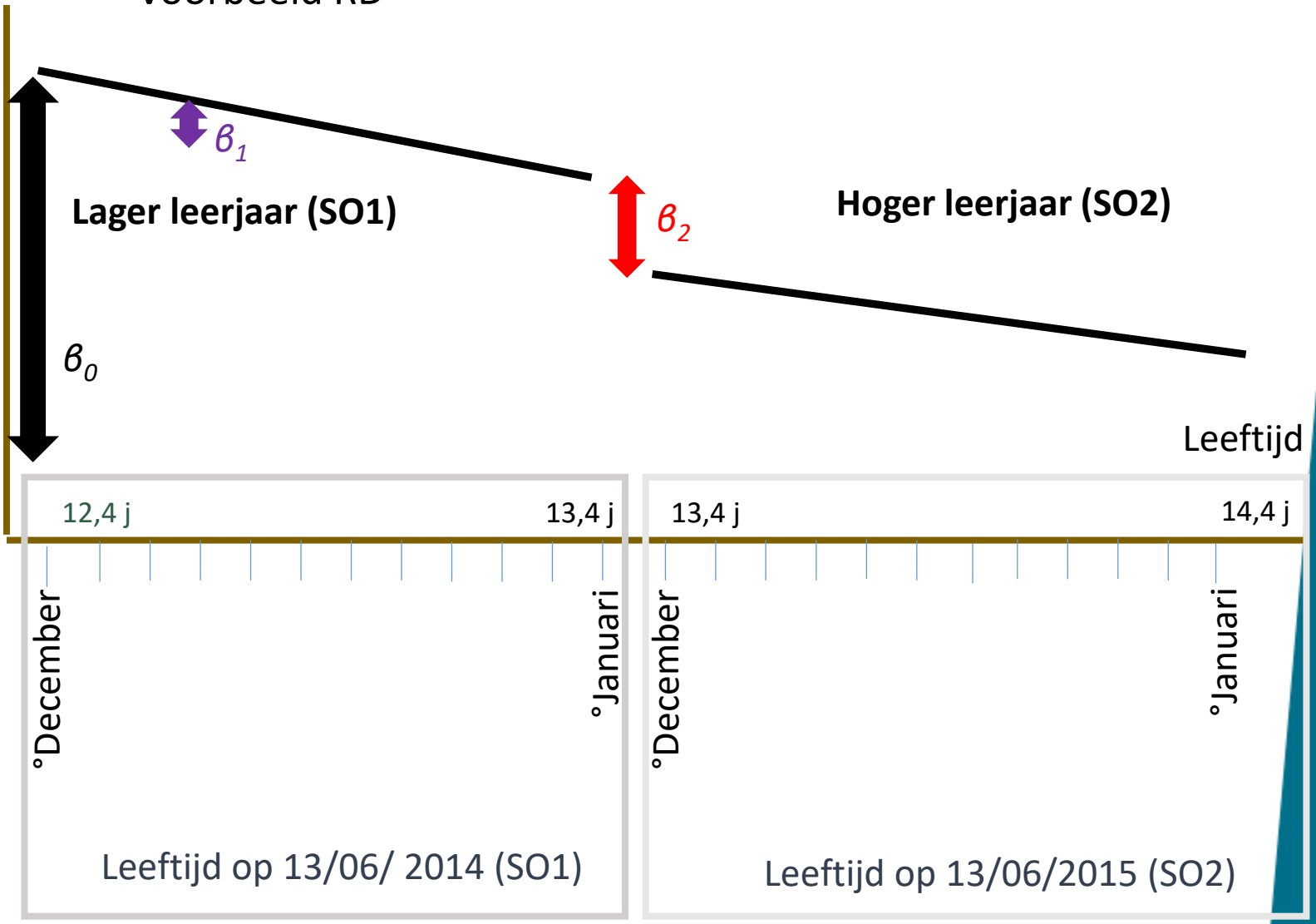

Absoluut schooleffect

- Naar school gaan vergelijken met niet naar school gaan
- Regression discontinuity analyse
  - Leerlingen zitten in leerjaar op basis van geboortedatum (cut-off Vlaanderen = 1 januari)
  - Effect van 1 jaar naar school gaan = verschil in uitkomst tussen twee opeenvolgende leerjaren – effect van leeftijd

- Voorbeeld RD

MOTIVATIE

*AUTMOTIV = 3.486 - 0.074 LFT - **0.173**** LEERJAAR*

CMOTIV = 2.935 + 0.035 LFT - 0.020 LEERJAAR

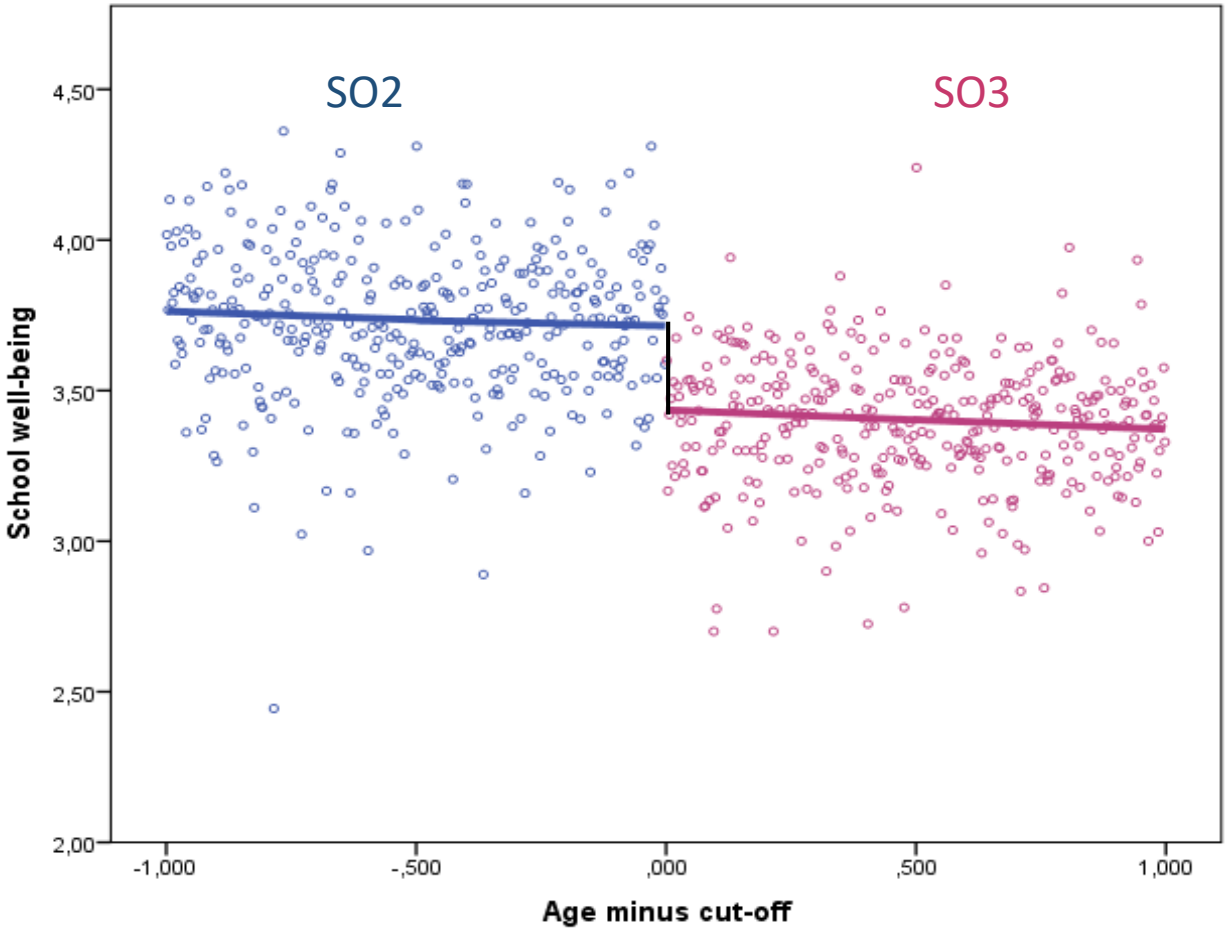
ACADEMISCH ZELFCONCEPT

ZCAC = 3.849 - 0.030 LFT - 0.040 LEERJAAR

ZCWIS = 3.480 - 0.059 LFT - 0.022 LEERJAAR

SCHOOLWELBEVINDEN

*SWB = 3.664 - **0.124**** LFT - **0.141**** LEERJAAR*

SO2
SO3
4,50
4,00
3,50
3,00
2,50
2,00
School well-being
-1,000
-,500
,000
,500
1,000
Age minus cut-off

BESLUIT

- Niet-cognitieve uitkomsten dalen doorheen de eerste graad
  (uitzondering: algemeen academisch zelfconcept)
- Grote verschillen tussen leerlingen, die samenhangen met achtergrondkenmerken
  (geslacht, thuistaal, SES, aanvangsprestaties, stroom)
- Kleine maar significante verschillen tussen scholen, die voor een groot deel verklaard worden door leerlingkenmerken
  (uitzondering: schoolwelbevinden)
- 1 jaar naar school gaan heeft negatieve invloed op autonome motivatie en schoolwelbevinden

DISCUSSIE

- Herkenbaar in de praktijk?
- Hoe gaan scholen hiermee om?
- Wat betekenen deze resultaten (voor u)?
- Wat neem je mee naar huis?

SONO

STEUNPUNT
ONDERWIJS ONDERZOEK

Naomi Van den Branden

naomi.vandenbranden@kuleuven.be

Vlaanderen
is onderwijs & vorming